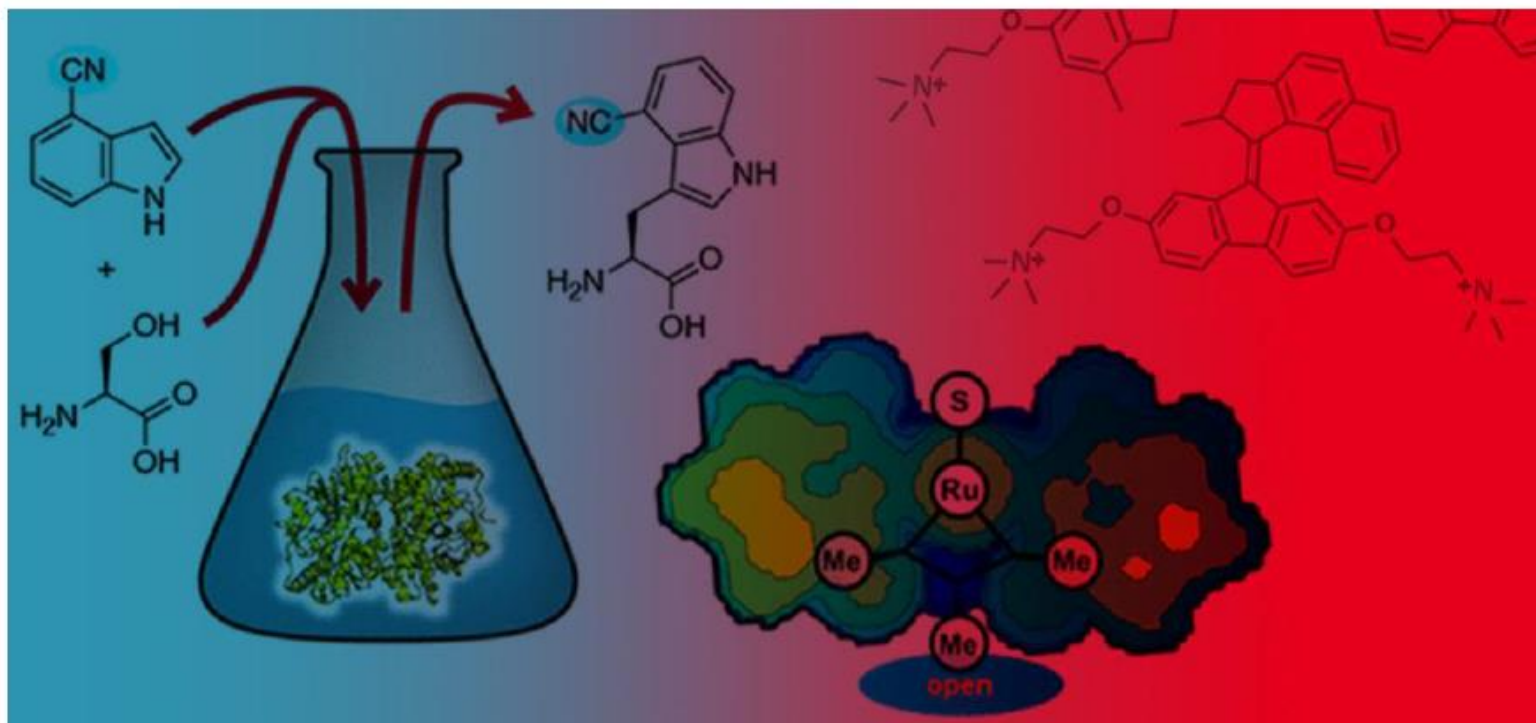

Εργαστήριο Οργανικής Χημείας II

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ 8

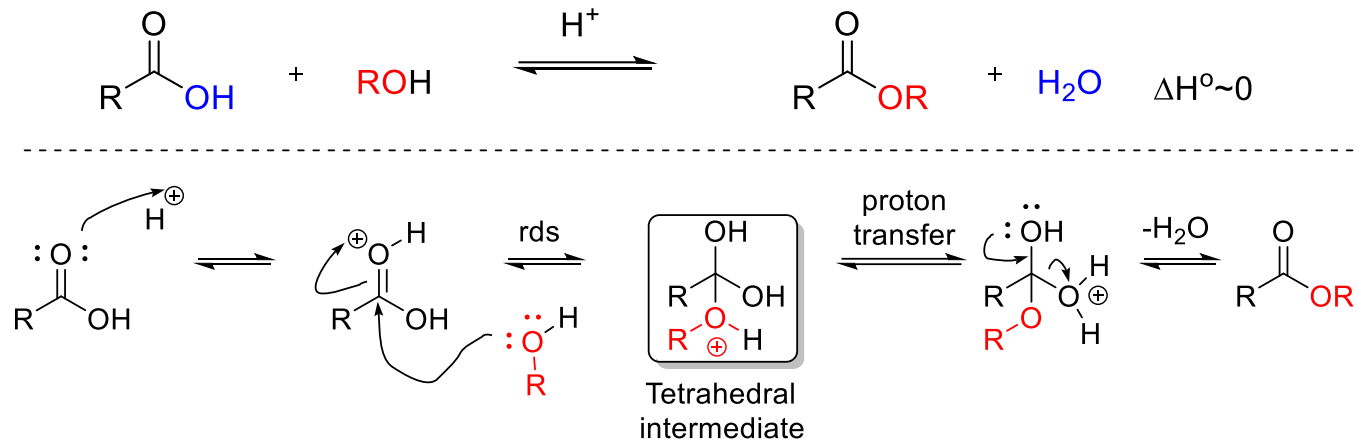

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΕΣΤΕΡΟΠΟΙΗΣΗ FISCHER

Αντίδραση Εστεροποίησης

Υπό όξινες συνθήκες είναι γνωστή ως εστεροποίηση κατά Fischer.

- i) Αντίδραση πυρηνόφιλης άκυλο υποκατάστασης.
- ii) Πυρηνόφιλο είναι η αλκοόλη και αποχωρούσα ομάδα είναι το $-\text{OH}$, το οποίο αποχωρεί υπό μορφή H_2O .
- iii) Η εστεροποίηση Fischer είναι αντίδραση ισορροπίας.

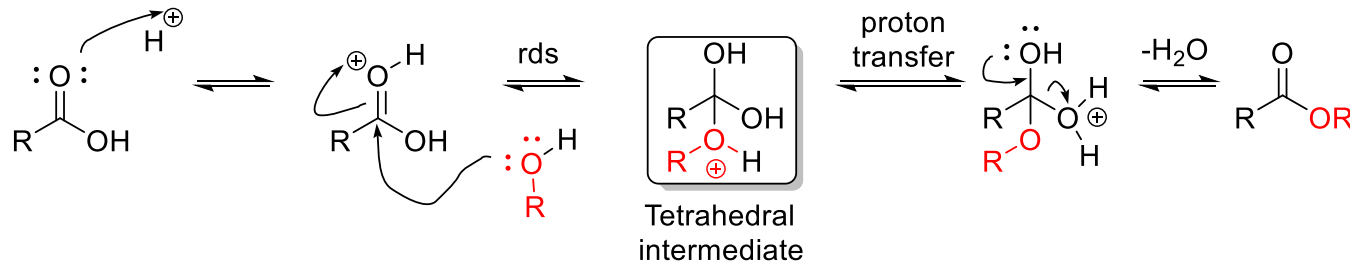

Απουσία καταλύτη η αντίδραση δεν λαμβάνει χώρα, καθώς η ομάδα $-\text{COOH}$ δεν υφίσταται πυρηνόφιλη προσβολή (ο C του οξέος είναι μη δραστικό ηλεκτρονιόφιλο).

Η πρωτονίωση όμως του καρβονυλίου:

- i) Αυξάνει τον ηλεκτρονιόφιλο χαρακτήρα του C του καρβονυλίου, συντελώντας στην γρηγορότερη προσβολή του από την πυρηνόφιλη αλκοόλη.
- ii) συντελεί στην μετατροπή του $-\text{OH}$ σε πρωτονιωμένο H_2O που είναι καλύτερη αποχωρούσα ομάδα.

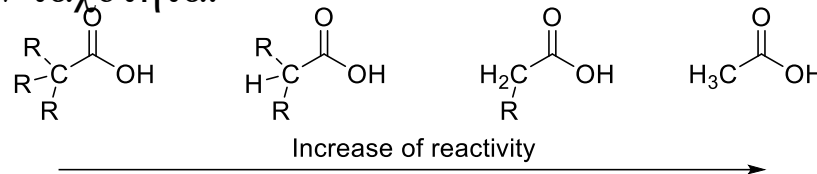
Ταχύτητα Αντίδρασης Εστεροποίησης

Το καθορίζον την ταχύτητα της αντίδρασης στάδιο (rds, αργό) είναι η πυρηνόφιλη προσβολή της αλκοόλης προς σχηματισμό του τετραεδρικού ενδιάμεσου.

Παράγοντες που διευκολύνουν τον σχηματισμό του ενδιάμεσου, συντελούν στην αύξηση της ταχύτητας.

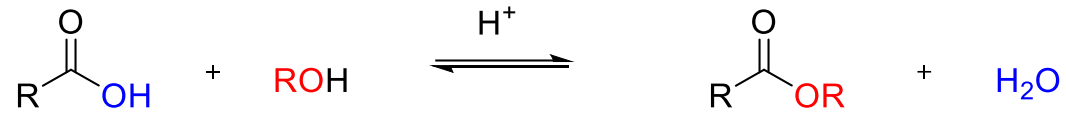
i) **Στερεοχημικός παράγοντας:** Αύξηση της στερεοχημικής παρεμπόδισης δυσχεραίνει την προσέγγιση του πυρηνόφιλου άρα ελαττώνει την ταχύτητα.

ii) **Ηλεκτρονιακός παράγοντας:** ομάδες δέκτες ηλεκτρονιακής πυκνότητας (EWGs) αυξάνουν τον ηλεκτρονιόφιλο χαρακτήρα της καρβonyλομάδας άρα επιταχύνουν την πυρηνόφιλη προσβολή από την αλκοόλη.

Αντίδραση Εστεροποίησης

Αρχικά	X mol	X mol		
Αντ./παραγ.	-y mol	-y mol	+y mol	+y mol
Τελικά	X-y	X-y	y	y

$$K_c = \frac{[\text{RCO}_2\text{R}]x[\text{H}_2\text{O}]}{[\text{RCOOH}]x[\text{ROH}]} = 4, \quad \frac{y}{x} = \frac{2}{3} \quad \text{Απόδοση} \sim 66.7\%$$

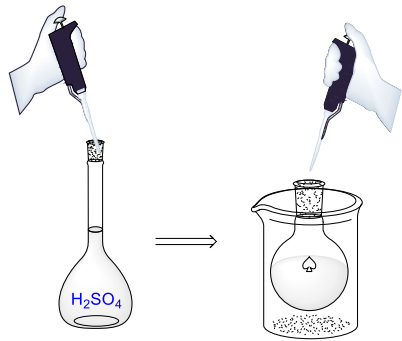
Η απόδοση της αντίδρασης μπορεί να αυξηθεί αν:

- i) Αυξήσουμε την συγκέντρωση του οξέος.
- ii) Αυξήσουμε την συγκέντρωση της αλκοόλης.
- iii) Απομακρύνουμε ένα από τα δύο προϊόντα.

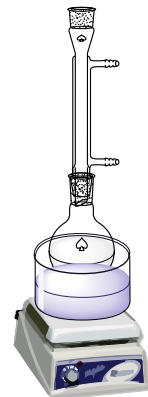
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Σε **στεγνή** σφαιρική φιάλη των 50 mL, εφοδιασμένη με μαγνητικό αναδευτήρα, προστίθενται 4 gr PhCOOH.
2. Ακολουθεί η προσθήκη 20 mL EtOH και το σύστημα ανακινείται ελαφρά για την διάλυση του οξέος.

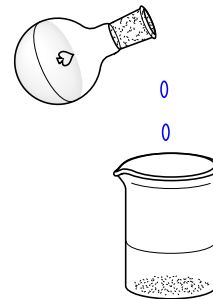
3. Ακολουθεί η προσθήκη 1.5 mL π. H₂SO₄ **με προσοχή!**

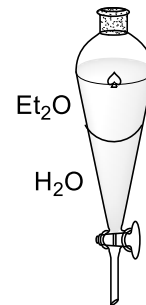
4. Το μείγμα μεταφέρεται σε ελαιόλουτρο και προσαρμόζεται κάθετος ψυκτήρας. Θέρμανση αρχικά στο 4-5 και όταν αρχίσει ο βρασμός ρυθμίζεται στο 3. Ανάδευση/θέρμανση για 1 h

5. Το μείγμα μεταφέρεται σε ποτήρι ζέσεως. Η σφαιρική εκπλένεται με 40 mL H₂O τα οποία προστίθενται στο ποτήρι ζέσεως. Ψύξη σε παγόλουτρο.

6. Το περιεχόμενο από το π.ζ. μεταφέρεται σε διαχωριστική χοάνη. Προστίθενται 30 mL Et₂O (αφού προστεθούν στην σφαιρική για να συλλέξετε τυχόν υπολείμματα). Συλλέγετε την ποσότητα Et₂O σε ποτήρι ζέσεως, και στην υδατική κάνετε ακόμη μια εκχύλιση με 30 mL Et₂O.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Αιθερική φάση

Et₂O

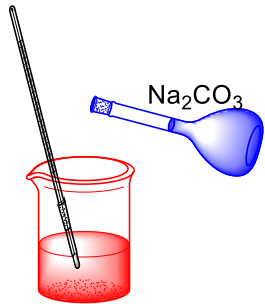
PhCO₂Et; PhCOOH; EtOH; H₂SO₄

7. Προστίθενται 30mL Na₂CO₃ 10% w/v. Αναδεύστε με γυάλινη ράβδο αργά.

8. Το περιεχόμενο από το π.ζ. προστίθεται σε διαχωριστική χοάνη. Ακολουθεί ανακίνηση. Η υδατική συλλέγεται και πετάγεται στα απόβλητα. Στην αιθερική προστίθενται ακόμα 20 mL Na₂CO₃ 10% w/v.

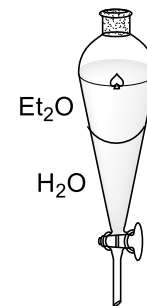
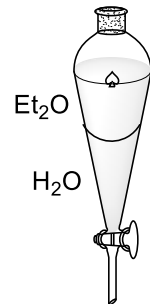
9. Η αιθερική φάση εκχυλίζεται εκ νέου με H₂O (x3). Στόχος είναι η απομάκρυνση της Et₂OH η οποία κατανέμεται και στις 2 φάσεις.

10. Η αιθερική φάση μεταφέρεται σε **στεγνή** κωνική (προσοχή: μην συλλέξετε υδατική φάση) των 250 mL και προστίθενται 7gr Na₂SO₄. Κλείστε με αλομουνινόχαρτο και αφήστε για 10min.

Et₂O

PhCO₂Et; PhCOOH; EtOH; H₂SO₄

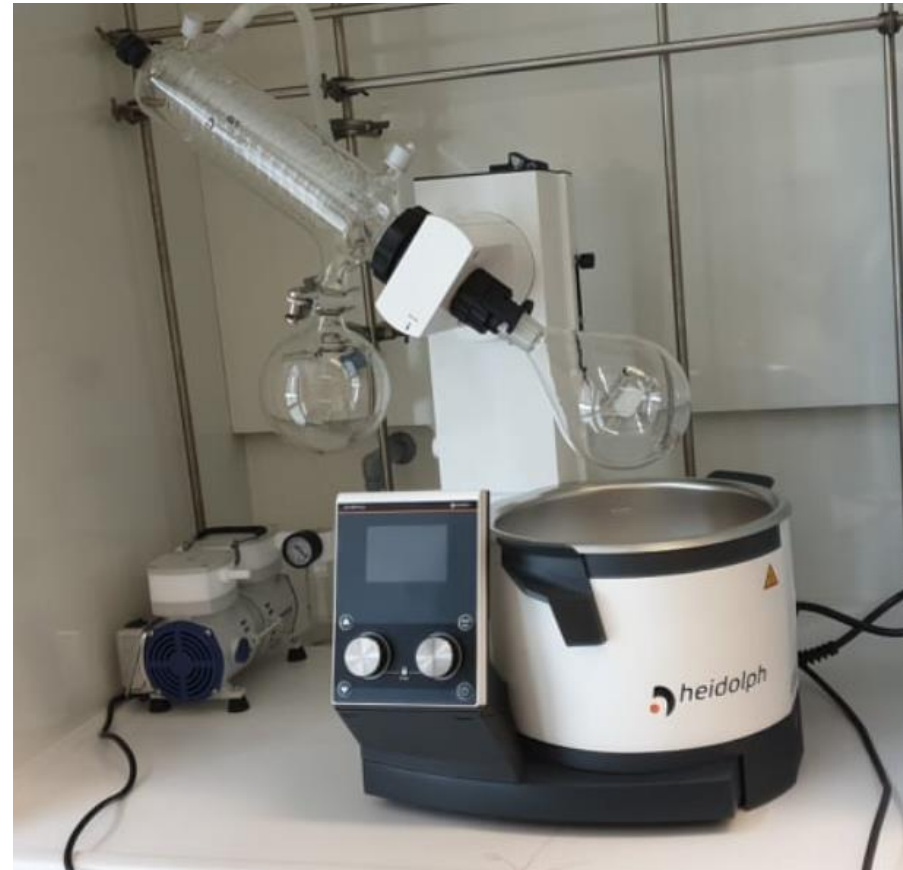

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Οργανική φάση

11. Σε προζυγισμένη σφαιρική φιάλη, εφοδιασμένη με χωνί, αποχύνουμε το αιθερικά διάλυμα.

12. Απόσταξη.

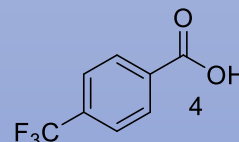
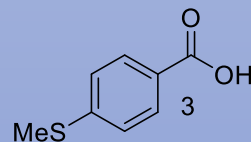
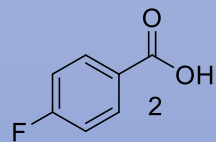
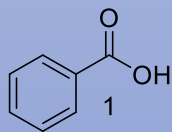

1. A) Ποιος είναι ο ρόλος του H_2SO_4 ?
- B) Θα ήταν καλή ιδέα να χρησιμοποιήσετε $\text{HCl}_{(\text{aq})}$ ή $\text{HCl}_{(\text{gas})}$ αντί H_2SO_4 ?
- C) Γιατί δεν χρησιμοποιήσατε CH_3OH που είναι φθηνότερη;
- D) Γιατί πραγματοποιήσατε εκχύλιση με Na_2CO_3 ? Γιατί δεν επιλέξατε NaOH ?
- E) Εάν υπό ίδιες συνθήκες αντί για PhCOOH προσθέτατε CF_3COOH η ταχύτητα εστεροποίησης θα άλλαζε; Αιτιολογήστε.

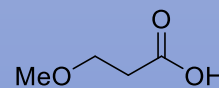
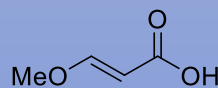
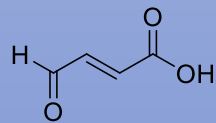
2. Κατατάξτε τις παρακάτω ενώσεις κατά σειρά αυξημένης ταχύτητας σε αντίδραση εστεροποίησης με διαλύτη CH_3OH παρουσία H_2SO_4 . Αιτιολογήστε.

a) CH_3COOH CFH_2COOH CF_2HCOOH CF_3COOH

b)

c)

3. Πόσα mol $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ πρέπει να προστεθούν σε 4 mol PhCOOH παρουσία H_2SO_4 για να παραχθεί εστέρας με απόδοση 90%? Δίνεται ότι $K_c = 4$.

4. Προτείνεται έναν μηχανισμό για τις παρακάτω μετατροπές.

